

Valtiovarainministeriö

1/3

Viite:

Valtiovarainministeriön lausuntopyyntö 20.9.2018, VM/1271/03.01.00/2018

Asia:

Luonnos hallituksen esitykseksi Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksesta annettavaksi laiksi ja Valtiokonttorista annetun lain muuttamisesta

Valtiovarainministeriö on pyytänyt lausuntoa asiakohdassa mainitusta luonnoksesta hallituksen esitykseksi. Esityksen tavoitteena on siirtää Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskusta koskeva sääntely lain tasolle ja samalla yksinkertaistaa sääntelyä.

Palvelukeskuksen asema henkilötietojen käsittelijänä / rekisterinpitäjänä

Lakiesityksen luonnoksen yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan palvelukeskuksesta annettava lain 2 §:n kohdalla lyhyesti, että palvelukeskus on ”perustehtävässään” henkilötietojen käsittelijän asemassa, ja että oikeus käsitellä tietoja perustuu palvelukeskuksen ja sen asiakkaitten välisiin sopimuksiin. Lain 1 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettujen analysointi- ja raportointipalvelujen osalta palvelukeskus kuitenkin perustelujen mukaan toimisi itse rekisterinpitäjänä.

Vaikka itse laissa ei säädetä palvelukeskuksen asemasta sen tuottaessa 1 §:n 1 momentin 1 tai 2 kohdissa tarkoitettuja palveluita, tulisi palvelukeskuksen asemaa näitä palveluja tuottaessa arvioida laajemmin, mikäli tähän asemaan ylipäättään on tarpeen esitetyn lain perusteluissa viitata.

Palvelukeskus vastaa tuottamiensa henkilöstö- ja taloushallinnon palveluiden suunnittelusta ja kehityksestä sekä niiden koko käytännön toteutuksesta ja palvelukeskus käytännössä määrää millä tavoin ja mitä tietoja järjestelmään syötetään sekä hallitsee näiden tietojen käsittelyä sen jälkeen, kun tiedot on syötetty sen ylläpitämiin järjestelmiin. Asiakkaina toimivilla virastoilla ja laitoksilla ei käsitykseni mukaan välttämättä ole täyttä mahdollisuutta yleisen tietosuojasetuksen tarkoittamalla tavalla yksin määrätä henkilötietojen käsittelyn tarkoituksista ja keinoista. Perusteluissa tulisi siten ainakin arvioida, millä perusteella palvelukeskus ei ole yhteisrekisterinpitäjän asemassa käsitellessään asiakasorganisaatioittensa tietoja.

Totean edelleen, että perusteluiden viittaus palvelukeskuksen perustehtäviin jää epäselväksi. Palvelukeskuksen tehtävät määritellään esitetyn lain 1 §:ssä. Pykälän 1 momentin kohtia 1 – 3

ei laissa tai sen perusteluissa ole asetettu eri asemaan niin, että esimerkiksi kohdan 1 tehtävä olisi erityinen ”perustehtävä”.

Valtion talous ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksesta annettavan lain 2 §

Esitetyn palvelukeskuksesta annettavan lain analysointi- ja raportointipalveluissa käytettäviä tietoja koskevassa 2 §:ssä ei yksilöidä, mitä henkilötietoja näissä palveluissa käytetään. Ainoana tarkennuksena käsiteltäville tiedoille voi pitää 2 momentissa palvelukeskukselle annettavaa oikeutta saada ”tarpeelliset” tiedot.

Osa henkilöstöhallinnon järjestelmissä käsiteltävistä tiedoista kuuluu yleisen tietosuoja-asetuksen 9 artiklassa tarkoitettuihin erityisiin henkilötietoryhmiin, minkä lisäksi henkilöstöhallinnon järjestelmissä käsitellään myös kansallisesti arkaluontoisina pidettyjä henkilötietoja.

Lainkohtaa tulee täsmentää niin, että ainakin mahdollinen erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen käsittely käy ilmi laista ja tietosuoja-asetuksen asettamat edellytykset näiden tietojen käsittelylle tulee huomioiduksi.

Samoin tietojen luovutuksen osalta lakia tulee täsmentää niin, että tietojen luovutuksen edellytykset tulevat huomioiduksi.

Totean edelleen, että siltä osin, kuin lainkohdan yksityiskohtaisissa perusteluissa on henkilötietojen käsittelyn oikeusperusteena viitattu yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan f alakohtaan, asetuksen 6 artiklan 1 kohdassa nimenomaisesti säädetään, että ensimmäisen alakohtaan f alakohtaa ei sovelleta tietojenkäsittelyyn, jota viranomaiset suorittavat tehtäviensä yhteydessä. Joka tapauksessa on selvää, että 6 artiklan käsittelyperusteet eivät oikeuta 9 artiklassa tarkoitettujen erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen käsittelyä.

Valtiokonttorista annetun lain 2 §

Valtiokonttorista annetun lain 2 §:n uudessa 6 momentissa olisi varsin väljästi säädetty tietojensaantioikeus valtion virastoilta ja laitoksilta salassapitosääntöjen estämättä – uuden 8 momentin mukaan myös teknisen rajapinnan kautta. Salassapitovelvollisuudet ohittava tietojensaanti vaatii täsmällisemmän sääntelyn siitä, mistä tiedoista on kysymys. Samoin on arvioitava, onko esimerkiksi tuomioistuimet tarpeen rajata osittain tietojensaantioikeuden ulkopuolelle tai ainakin perustella, ettei rajaus ole tarpeen. Säädöksen suhde eduskuntaan ja sen virastoihin olisi tarpeen selventää.

Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Perustelujen osassa ”Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys” on kirjoitettu auki perustuslakivaliokunnan käytäntöä henkilötietojen käsittelyn perustuslainmukaisuuden arvioinnissa. Ehdotetun lain osalta perusteluissa todetaan vain lyhyesti, että ”tietosuoja-asetuksen esillä olevat alakohdat soveltuvat viranomaisen henkilötietojen käsittelyn oikeusperusteiksi”.

Perusteluja tulee tältä osin täsmentää. Perusteluista tulee käydä selvästi ilmi, millä ehdotus katsotaan perustuslain ja sitä soveltavan perustuslakivaliokunnan käytännön sekä henkilötietojen suojan osalta EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen mukaiseksi.

Teknisenä havaintona totean, että lausuttavana olevan luonnoksen sivulla 14 toisen kappaleen toisessa virkkeessä todetaan, että ”yleisen tietosuoja-asetuksen arkaluonteisten henkilötieto-

ryhmien käsitteen vuoksi tulisi välttää arkaluonteisten tietojen käsitteen käyttämistä”. Yleinen tietosuoja-asetus ei tunne käsitettä ”arkaluonteiset henkilötietoryhmät”.

Oikeuskansleri

Tuomas Pöysti

Vanhempi oikeuskanslerinsihteeri

Pekka Liesivuori

OIKEUSKANSLERINVIRASTO

KÄYNTIOSOITE
POSTIOSOITE

Snellmaninkatu 1 A, Helsinki
PL 20, 00023 Valtioneuvosto

PUHELIN 0295 16001
TELEFAKSI 09 160 23975

E-MAIL
INTERNET

etunimi.sukunimi@okv.fi
www.okv.fi